

Валерій Логвінов

ІНФОРМАЦІЙНЕ СУСПІЛЬСТВО І РОЗВИТОК МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

У статті розглядаються питання формування інформаційного суспільства і його впливу на розвиток місцевого самоврядування. Звертається увага на характерну для місцевого самоврядування ознаку – мережевість його структури. Це дає підставу припускати, що місцеве самоврядування за своєю побудовою значною мірою відповідає концептуальним засадам формування інформаційного суспільства, яке також має всі ознаки мережевої структури.

Ключові слова: інформаційне суспільство, інформатизація, інформаційно-комунікаційні технології, електронний уряд, місцеве самоврядування, мережева структура, модель інформаційного суспільства.

В ХХ столітті широкого розголосу і відображення в багатьох книгах, статтях набула теорія неолібералізму, згідно з концептуальними положеннями якої державні підприємства є неефективними і збитковими за визначенням. Тому єдиний вихід полягає в залученні приватного капіталу, для якого слід максимально зменшити податки, відмінити будь-які форми державного регулювання, паралельно скорочуючи державні витрати. Після цього, використовуючи ринкові механізми, бізнес сам вирішить всі проблеми. Якщо, незважаючи на прийняті заходи, проблеми все одно не вирішуються, треба ще більше скоротити податки, ще більше об'єктів приватизувати і ще старанніше піклуватися про надання бізнесу економічних свобод та зменшення регуляторного впливу держави. Зазначене потрібно просто повторювати знову і знову до досягнення успіху...

Таку модель розвитку підтримала більшість країн Західної Європи, Азії, Росії. Єдиним винятком залишався Китай. На подібному фоні здавалися неспроможними спроби Фінляндії знайти в умовах глобалізації свій власний шлях розвитку, який суттєво впливав і на формування інформаційного суспільства.

По мірі того як неоліберальна модель почала давати збої, прийшло усвідомлення тупиковості запропонованого нею шляху розвитку і необхідності пошуку альтернативних їй рішень. Яскравим прикладом цього стала сфера інформаційно-комунікаційних технологій. Зокрема, як показав час, основні здобутки США в інформаційних технологіях базувались на досягненнях багаторічних оборонних програм, профінансованих державою, а не приватного сектору. Таким же чином Інтернет виріс із створеної оборонним відомством США мережі ARPAnet. В умовах загальної фінансової кризи чітко проявились вади неоліберальної теорії, побудованої на дерегулюванні економіки.

Розвиток інформаційно-комунікаційних технологій стимулював опрацювання ідей інформаційного суспільства, які поступово об'єдналися з концепціями постіндустріалізму. У зв'язку з цим можна привести роботи Е. Тоффлера, І. Масуди, Дж. Гелбрейта, П. Друкера та ін.

У літературі, присвяченій проблемам розвитку інформаційного суспільства, зазвичай достатньо детально описується досвід США, країн ЄС, держав Південно-східної Азії і приводиться багато статистики стосовно зростання кількості комп'ютерів, користувачів Інтернету, мобільних телефонів, збільшення обсягів онлайн-бізнесу, частки населення, зайнятих роботою в Інтернет і тому подібне. В результаті складається враження, що відбувається

якийсь закономірний цивілізаційний процес, який має незначну регіональну специфіку. При цьому можна зробити висновок, що всі ці відмінності і особливості поступово нівелюються. Головною ж неприємністю, яка гальмує поступальний розвиток таких прогресивних технологій, є проблема інформаційної нерівності, «цифрового розриву».

Насторожує в цьому процесі також і загальна впевненість в тому, що країни, які досягли більш високого рівня розвитку технологій інформаційного суспільства йдуть по вірному шляху, тому таким країнам як Україна нічого не залишається, як наздоганяти. При цьому часто можна почути думки, що це відставання має і позитивні моменти, оскільки можна уникнути тактичних помилок і є можливість максимально ефективно використовувати західний досвід.

Слід зазначити, що в дискусіях про вибір власного шляху в інформаційне суспільство не можна допустити переважання віри в безумовну застосовність західної практики. Іноді вважається, що є якась універсальна теорія, яка вже підтверджена практикою розвитку західної цивілізації, а нам достить ці досягнення лише застосувати із зміною деяких деталей і пристосувати до реалій української дійсності.

В Україні поступово виробляються теоретико-методологічні основи досліджень особливостей формування і розвитку інформаційного суспільства, робиться акцент на необхідності урахування української специфіки.

Новий етап в дослідженні соціально-економічних і політичних особливостей сучасного етапу розвитку інформаційного суспільства пов'язаний з роботами М. Кастельса, який у якості відправної точки своїх досліджень використовує глобальну економіку і міжнародні фінансові ринки як основні ознаки нового світопорядку (глобалізації) [1].

Аналіз багатьох досліджень та існуючого досвіду показав, що на рубежі ХХІ століття появилось усвідомлення того, що формування інформаційного суспільства відбувається більшою мірою не за зразками країн-лідерів, зокрема США, та заздалегідь виписаними ними рецептами, а мають свою специфіку в різних соціально-економічних формаціях. Дана специфіка не стільки відображає національно-культурні (ментальні) відмінності, скільки заснована на різноманітності стратегій соціально-економічного і культурного розвитку цих суспільств. При цьому суспільства і економіки можуть досягати схожих рівнів інформаційно-технологічного розвитку, використовуючи для цих досягнень різні соціальні інститути, механізми, різні форми громадської організації. У своїй роботі Кастельс підкреслює, що існують загальні інформаційні технології і глобальна економіка – але між ними лежить сфера соціально-економічного, історико-культурного різноманіття [1].

Передбачається розглянути можливість застосування в Україні існуючого у світі досвіду побудови інформаційного суспільства, заснованого на трьох основних моделях його розвитку.

Виходячи з постулату, що інформація за своєю суттю є інтеграційним ресурсом, а мережеві структури є одночасно і засобом, і результатом його появи і використання, слід розглядати інформаційно-комунікаційні мережі у якості нової соціальної морфології сучасних суспільств, які значною мірою впливають на хід і результати процесів виробництва, повсякденного життя, діяльності влади, формування нових соціальних мереж (мережевих суспільств) та інформаційних відносин.

Приведені ознаки характерні для інформаційного суспільства, яке має деякі загальні базові властивості. Перша – це суспільство, що використовує інформаційні технології для обробки інформації і генеруванні знань. Друга – інформаційне суспільство має мережеву організацію, основні компоненти якого інтегровані в мережі і спираються на вдосконалення інфотелекомунікаційної інфраструктури і функціонують як сукупність взаємозв'язаних систем. Важливою властивістю цієї соціально-технологічної структури є те, що вона розвивається і розширюється завдяки більш ефектив-

постановка проблеми

Мета

Виклад
основного матеріалуаналіз останніх
досліджень і публікацій

ному функціонуванню, гнучкішим способам управління і організації виробництва [1].

У зв'язку з цим доцільним є аналіз найбільш типових моделей інформаційного суспільства, які побудовані на основі використання досягнень сучасних інформаційних технологій.

Надзвичайно цікавим в цьому контексті є дослідження П. Химанена, і М. Кастельса «Інформаційне суспільство і держава добробуту: Фінська модель» [2], в якому вперше зроблено порівняльний аналіз трьох моделей розвитку інформаційного суспільства: американської, азіатської і фінської.

Американська модель, або як її часто називають – «Модель Силіконової долини» – заснована на використанні ринкових механізмів і орієнтована, насамперед, на надання послуг населенню і бізнесу. Досвід США в даному напрямку широко відомий і описаний в наукових і популярних виданнях [3].

З середини 90-х років після ухвалення перших програм і «планів дій», направлених на розвиток інформаційного суспільства в США і Європі, у свідомість суспільства через експертів і ЗМІ почала упроваджуватися ідея про те, що світ отримав черговий унікальний шанс піти по шляху, який приведе до вирішення багатьох проблем. Як зразок для наслідування природно використовувався американський досвід, оскільки у той час саме США мали наймасовіше впровадження технологій, які можна віднести до технологій інформаційного суспільства. Зокрема в ці роки більше половини користувачів Інтернету проживало на території США. Таким чином «силіконова долина» стала зразком, до якого прагнули країни, що ступили на шлях розвитку інформаційного суспільства. Природно, в такому однозначному просуванні «американізованого» шляху інформаційного розвитку світу простежується й ідеологічний аспект, оскільки ця позиція збігається з інтересами правлячих еліт і чітко відповідає прагненням США зайняти провідні позиції в питанні визначення стратегії розвитку світової економіки і фінансів.

Вичерпавши можливості «силіконової долини», американський уряд, наразі, намагається вирішити проблеми взаємодії влади і бізнесу з використанням технологій «електронного уряду». Поступово цей термін почав використовуватися в європейських, а потім і в українських концепціях.

На відміну від американської, сингапурська модель менш відома. Кастельс в порівняльній таблиці моделей інформаційного суспільства позначає такі її характеристики, як висока частка високотехнологічної продукції в об'ємі експорту – 58 % (зокрема, у США – 32, а у Фінляндії – 27 %); значний рівень розвитку електронної торгівлі; висока конкурентоспроможність і ВВП на душу населення [2].

При цьому важливими чинниками є істотне розшарування суспільства за рівнем добробуту і практично повна відсутність демократичних механізмів. Зокрема, показник «свобода ЗМІ» (інтервал від 0 до 100, де 0 відповідає найбільшій свободі ЗМІ) в Сингапурі рівний 68. Для порівняння: в США – 15, Фінляндії – 14. Він більш ніж в три рази перевищує середній показник розвинених країн (19).

Фінська модель. Специфіка фінської моделі в тому, що в порівнянні з рецептами американської моделі все робилося чітко навпаки. Так, її соціальні і культурні цінності і інституційне управління є контрастними по відношенню до Силіконової Долини. Зокрема, податки залишалися високими, інформаційні технології упроваджувалися за допомогою активного втручання держави. Причому держава виступала не тільки і не стільки як регулююча інстанція, але перш за все як стратегічний інвестор. Будучи динамічними, державні компанії Tekes і Sitra зіграли вирішальну роль в перетворенні економіки і всього фінського суспільства [2].

Якраз даний підхід і поставив Фінляндію в центр співтовариства інформації і комунікаційних технологій, як країну, де зростання відбувалось за рахунок успішних компаній і ефективного розповсюдження медіатехнологій і виділялася значним коефіцієнтом інновацій у всіх соціальних сферах.

Інформатизація у Фінляндії опинилася тісно пов'язаною з розвитком «держави загального добробуту», яка, до речі,

на початку 90-х років знаходилася в кризі. Високі податки зовсім не привели до економічної стагнації і не перешкоджали інноваціям. Навпаки, за допомогою цих податків фінансувалися щедрі соціальні програми, які забезпечили країну висококваліфікованою робочою силою і створили попит на інформаційні послуги.

Для України інтерес до фінської моделі і до Фінляндії, як до одного з інформаційних суспільств, обґрунтовується з трьох позицій. Перша, – це прояв у Фінляндії соціальних та інституційних рис, що різко контрастують з американською моделлю або з досвідом азіатських країн і є властивими для України ще за радянських часів. Друга, прагненням виявити роль держави добробуту в розвитку інформаційного суспільства, незважаючи на це, слід вважати тимчасовим відхилення від курсу зміцнення регуляторної функції держави в економіці, в розвитку країни. Третя, виявлення взаємовідношення глобалізаційних процесів і національної ідентичності.

Продовжуючи розгляд фінської моделі, як такої, що більшою мірою відповідає потребам сучасного світу, слід підкреслити, що дана думка підтверджується міжнародними дослідженнями (індекс технологічного розвитку ООН), які показують, що Фінляндія займає разом з США і Сингапуром перші місця у світі. При порівнянні конкурентоспроможності економік (індекс IMD) вони також на перших трьох місцях. Проте істотні відмінності видно на соціальному рівні. Індекс соціальної несправедливості (співвідношення між доходами 20 % найбагатших і 20 % найбідніших жителів) у Фінляндії складає всього 3,6 при майже в три рази більших показниках США (9,0) і Сингапуру (9,6). Середній показник для передових країн складає 5,8, а решта світу показує ще більшу соціальну несправедливість (індекс дорівнює 13,5) [3].

Слід відзначити, що у сфері інформатизації Фінляндія з 1990-х років, разом з США, лідирує за такими показниками, як кількість сайтів на 1 тис. жителів і частка користувачів Інтернету. По розповсюдженню мобільного зв'язку Фінляндія стійко займає перше місце у світі (ще у 2001 р. близько 80 % фіннів мали мобільні телефони) [2]. Наприкінці ХХ століття фінська економіка розвивалася темпами, що перевищують американський і середньоєвропейський рівень. Причому лідерство в зростанні продуктивності праці належить саме телекомунікаційному сектору – щорічне зростання якого склало 25 %. Але найсвоєріднішою межею є поєднання високих темпів розвитку технологій інформаційного суспільства здобувати безкоштовну державну освіту, загальне медичне і соціальне страхування і всі ці блага фінансуються за рахунок високих податків. Ця соціальна політика діє при могутній підтримці всього суспільства.

Отже, досвід Фінляндії руйнує стереотип про нібито нерозривний взаємозв'язок ліберальної економіки, заснованої на неутручаних держави в діяльність корпорацій, і високим рівнем технологічного розвитку. Саме усвідомлення того, що без державної підтримки приватний бізнес подібне завдання не вирішить, зробило державне втручання необхідним і ефективним.

У зв'язку з цим слід зазначити, що Фінляндія завжди була порівняно бідною країною. Проте за допомогою активної державної політики впровадження інновацій і реструктуризації економіки, здійсненої з 90-х років, ситуація швидко виправилася, а в 1995 р. Фінляндія вступила в ЄС та інтегрувала свою інформаційну економіку з глобальними фінансовими ринками [2].

Підсумовуючи, можна окреслити особливості цих трьох основних моделей розвитку інформаційного суспільства:

- «Американська модель» передбачає розвиток відкритого інформаційного суспільства, в основі якого лежать ринкові відносини;
- «Сингапурська модель» формування інформаційного суспільства базується на авторитарних засадах і також, як і Американська модель, надає перевагу ринковим механізмам;

- «Фінська модель», на відміну від двох перших, робить акцент на відкрите соціально-контрольоване інформаційне суспільство, що розвивається на базі суспільства добробуту.

Ознайомлення з існуючим досвідом, безумовно, має значення для формування інформаційного суспільства в Україні, вказуючи на здобутки та прорахунки на цьому шляху. Так, на українському ринку інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) спостерігається поступове зростання частки ІКТ в бюджеті країни. Проте відставання по цій позиції від розвинених країн дуже значне. Опитування населення і експертів показують щорічне розширення аудиторії Інтернету. При цьому слід пам'ятати про регіональну неоднорідність розповсюдження цих технологій в нашій країні.

Істотний внесок у зменшення рівня інформаційної нерівності може внести демонополізація мереж зв'язку, яка завдяки перекосам в тарифній політиці, створює бар'єри на шляху їх використання. Звісно, що без активної і цілеспрямованої регулюючої діяльності держави дану проблему буде вирішити важко.

У зв'язку з цим уявляється, що саме розвиток місцевого самоврядування зможе вирішити проблему встановлення ефективного зворотного зв'язку (взаємозв'язку) влади з населенням, як одного з найважливіших чинників формування інформаційного суспільства.

З цих міркувань важливим є розгляд місцевого самоврядування у якості системи з мережевою структурою, характерними ознаками якої є:

- незалежність учасників мережі (органів місцевого самоврядування, територіальних громад);
- множинність лідерів (голови рад, депутатський корпус)
- наявність об'єднуючої мети;
- добровільність зв'язків між учасниками;
- множинність рівнів взаємодії.

Місцеве самоврядування з самого початку свого розвитку в Україні викликало до життя багато асоціацій, союзів і інших міжмуниципальних об'єднань. І це не випадково, оскільки за своєю суттю місцева влада, яка обирається населенням конкретної територіальної громади, підзвітна лише своїм виборцям і не має вертикалі адміністративного підпорядкування. Тим самим система органів місцевого самоврядування має всі ознаки мережевої структури. Її, звичайно, не можна назвати мережевою організацією, оскільки вона в даний час не володіє корпоративною інфраструктурою. Істотні зусилля по об'єднанню органів місцевого самоврядування і виробленню узгодженої корпоративної політики робить, зокрема, Асоціація міст України та громад (АМУ) та ін.

Питання реформування місцевого самоврядування, обговорення проблем розмежування повноважень центральної, регіональної влади і органів місцевого самоврядування постійно широко обговорюються. При цьому питання, які можна віднести до проблематики, пов'язаної з розвитком технологій інформаційного суспільства, також є предметом дискусій. Зокрема до цих питань можна віднести — необхідність забезпечення поточної інформаційної взаємодії національних і регіональних інформаційних ресурсів і систем; створення міжтериторіальних інформаційних систем і баз даних.

Цікавий досвід розвитку робіт в цьому напрямі накопичився в Одеській області, цілями регіональної програми інформатизації якої є створення механізмів ефективної взаємодії місцевих органів влади і населення з використанням інформаційних технологій; підвищення інформаційної прозорості діяльності органів влади в умовах побудови інформаційного суспільства в Україні [4]. Для реалізації цих цілей необхідно опрацювати і впровадити технології «електронного уряду» на муниципальному рівні [5]. Слід зазначити, що питання розвитку місцевих співтовариств з використанням технологій інформаційного суспільства досить актуальні і за останній час реалізовані низкою міжнародних дослідниць-

ких проектів, спрямованих на вивчення і порівняльний аналіз досвіду муниципалітетів різних країн світу.

Повертаючись до досвіду Фінляндії, слід підкреслити реалізацію ряду міжмуниципальних проектів. Зокрема, це проект Європейського Союзу «The Project for Applying Regional Applications for Developing A Democratic Information Society (PARADDIS)», в рамках якого було сформовано п'ять міжмуниципальних програм: відкрита освітня мережева служба; муниципальна інформаційна система; розробка моделі розвитку інформаційного суспільства в муниципалітетах; формування системи електронної комерції і розвиток технологій виробництва мультимедійної продукції [3].

Іншим проектом став проект «Електронний Тампере», який мав забезпечити:

- розвиток Інституту інформаційного суспільства при Університеті Тампере;
- створення науково-аналітичної лабораторії;
- розвиток Дослідницького центру в галузі електронної комерції;
- створення бізнес-інкубатора, орієнтованого на розвиток технологій інформаційного суспільства;
- формування програми стимулювання розвитку випереджаючих технологій;
- здійснення програми комплексної інформатизації міста Тампере.

Враховуючи західного досвіду з істотною поправкою на українські реалії вказує на чинники, які можуть сприяти успіху реалізації подібних проектів в Україні.

Серед основних таких чинників є постійне співвідношення перспективних розробок з реальною ситуацією в органах місцевого самоврядування, виявлення індикаторів вимірювання ефективності функціонування створюваних інтерактивних систем тощо.

Нинішній стан розвитку інформаційного суспільства в Україні є точним віддзеркаленням існуючої соціально-економічної моделі, без зміни якої годі сподіватись на значні досягнення в побудові інформаційного суспільства. Відповідно вибір стратегії розвитку і моделі побудови інформаційного суспільства нерозривно пов'язаний із стратегією соціально-економічного розвитку України.

Таким чином, слід вважати, що до тих пір, поки радикальним чином не зміниться соціально-економічна модель, за якою розвивається суспільство, питання інформатизації і технологічної революції стосуватимуться лише незначної частки населення.

В даний час в Україні однією з актуальних проблем є проблема формування громадянського суспільства на базі поступального розвитку місцевого самоврядування. Досвід роботи органів місцевого самоврядування за останні роки, особливо у взаємодії з іншими органами влади, показав гостру необхідність забезпечення окремих громадян (і об'єднань громадян) інформацією про діяльність і повноваження влади і встановлення тіснішого контакту між громадянами і владою.

Серед представників органів місцевого самоврядування росте усвідомлення того факту, що наявність ефективного зворотного зв'язку влади з населенням дозволяє владі раціонально розподіляти ресурси на користь всього суспільства. Інформаційна прозорість забезпечує виконання загальноприйнятих прав людини в повсякденній діяльності органів влади, що є важливим елементом ефективного демократичного управління.

Технології інформаційного суспільства можуть допомогти вирішити ці проблеми, проте при цьому бажано рухатися по шляху, який приведе до розвитку місцевого самоврядування, громадських об'єднань і дозволить Україні зайняти адекватне місце в глобальному інформаційному суспільстві.

В даний час в розвинених країнах інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) є базовим чинником модернізації державного управління. У цих країнах вкладаються величезні кошти у

формування системи «електронного уряду», підвищується ефективність надання державних послуг в системі єдиної інформаційно-комунікаційної мережі, що веде до стійкого зростання національної економіки, підйому якості життя суспільства, конкурентоспроможності країни, забезпечення її безпеки.

Про актуальність завдання реформування державного управління в Україні на базі інформаційно-комунікаційних технологій свідчить хоч би та обставина, що за показником «індексу розвитку електронного уряду», незважаючи на прийняті останнім часом кроки [6,7], Україна значно поступається розвиненим країнам.

Використання ІКТ в державному управлінні має особливе значення для успішного проведення інституційних перетворень, зокрема так необхідної адміністративної реформи, що в кінцевому результаті дозволить:

- модернізувати всю систему державної служби;
- підвищити оперативність і якість управлінських рішень;
- спростити процес взаємодії органів влади з громадянами і організаціями і скоротити час на їх інформаційне забезпечення;
- забезпечити прозорість та інформаційну відвертість державної влади для населення;
- підвищити ефективність існуючих механізмів суспільного контролю діяльності органів державної влади;
- підвищити престиж державної служби і авторитет державних службовців; понизити операційні витрати на зміст державного апарату, оптимізувати чисельність державних службовців.

Разом з тим, характер і рівень використання цифрових інформаційно-комунікаційних технологій в Україні поки такі, що не дають можливості забезпечити істотне підвищення ефективності державного управління. Витрати бюджетних коштів на впровадження сучасних ІКТ не дають необхідного управлінського, економічного і соціального ефекту через недосконалість існуючих організаційних і фінансових механізмів оцінки, відбору і координації виконання проектів по впровадженню ІКТ в діяльність державної влади. Підхід, що реалізується на практиці, приводить до появи автономних, розрізнених і не сумісних між собою інформаційних ресурсів і систем, неможливості організації їх узгодженої роботи і взаємодії в рамках загальних процесів державного управління. Має істотні недоліки нормативне правове і кадрове забезпечення процесу інформатизації органів державної влади. Не створена «критична маса» оснащених сучасними засобами комунікації громадян, здатних сприймати послуги «електронного уряду».

Таким чином, починати необхідно із створення «електронного уряду» як елементу інформаційного суспільства. Це і є сьогодні адекватною і актуальною адміністративною реформою, яка покликана закласти в суспільстві імпульси до його розвитку як інформаційного суспільства – адекватної відповіді державного управління на сучасні виклики.

На наш погляд, реалізації найбільш ефективних організаційних варіантів вирішення проблеми розвитку в країні «електронного уряду» сприятиме розробка багатовимірної моделі інформатизації органів управління, яка діятиме на основі стійкої системи критеріїв, показників і характеристик [8]. Ця модель дозволить:

- позиціонувати стан справ в галузі інформатизації в масштабах всього суспільства, з урахуванням комплексу економічних, освітніх, національних і інших показників;
- адаптувати базову модель до специфіки різних суб'єктів управління, рівнів державного управління, регіонів; відстежувати динаміку процесів інформатизації, розробляти і координувати державну політику в галузі інформатизації, аж до розробки норм і стандартів;
- визначити пріоритети розвитку по зонах відповідальності (державний, галузевий, регіональний і т.п. рівень);

- вирішити «прикордонні» проблеми інформатизації в різних областях і регіонах, намітити кроки з подолання роз'єднаності інформаційних ресурсів;
- розробити програми необхідних фундаментальних і прикладних наукових досліджень;
- розробити організаційні програми по прискореному веденню і впровадженню розробок з цільовою підтримкою вітчизняних виробників.

Дану проблему необхідно вирішувати як пріоритетну. І її рішення вимагає комплексного підходу до самого завдання інформатизації – формування інформаційного суспільства у всьому його комплексі – і відносно нарощування його техніко-технологічної складової, і, головне, відносно формування ІКТ-стратегії розвитку суспільства і відповідної організаційно-управлінської культури, і соціальної готовності до життя в інформаційному суспільстві. Без соціальної готовності не буде ні техніко-технологічної, ні правової готовності.

Література.

1. Кастельс М. Информационная эпоха: Экономика, общество и культура. – М.: ГУ ВШЭ, 2000. – 246 с.
2. Химанен П., Кастельс М. Информационное общество и государство благосостояния: Финская модель. Пер. с англ. – М.: Логос, 2002. – 224 с.
3. Гиглавый А. В., Горностаев Ю. М., Дрожжинов В. И. и др. Совершенствование государственного управления на основе его реорганизации и информатизации. Мировой опыт. Под ред. В. И. Дрожжинова. – М.: Эко-Трендз, 2002. – 264 с.
4. Регіональна програма інформатизації Одеської області на 2007-2010 роки (Електронна Одещина) – Електронний ресурс / Режим доступу: www.oda.odessa.gov.ua.
5. Local e-government now: a worldwide view / Society of IT Management; IDeA. L., 2002 (<http://www.socitm.gov.uk/Public/international/local+e-gov+International.htm>).
6. Закон України «Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки».
7. Постанова Кабінету Міністрів України від 24.02.2003р. № 208 «Про заходи щодо створення електронної інформаційної системи «Електронний уряд».
8. Чугунов А.В. Формирование российской модели информационного общества и развитие местного самоуправления // Гражданский форум. – Вып.3. – Спб., 2003. – С. 224–239.

УДК 352.075.1:364

Роман Приходько

ПРАВОВІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНИМ РОЗВИТКОМ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

Стаття присвячена аналізу основних нормативно-правових документів, які регулюють діяльність територіальних громад у вирішенні їх соціальних проблем. Розглянуто основні положення Конституції України та Закону України «Про місцеве самоврядування» стосовно функціонування органів місцевого самоврядування та ролі територіальної громади у вирішенні місцевих питань соціального розвитку.

© Приходько Р.В., 2010.